

**BELEID ROND UITVAARTEN IN DE PAROCHIES
SINT FRANCISCUS – SINT JACOBUS - MARIA VLUCHT
Versie 2 januari 2016**

1. Het aannemen van een uitvaart

Verhuur of uitvaart via de parochie

- a. Conform de afspraken in onze parochies kan een parochiekerk in principe alleen verhuurd worden voor een uitvaart, mits dit verhuur aan een zusterkerk betreft en de viering onder verantwoordelijkheid van de zusterkerk plaatsvindt. De parochie levert in dit geval alleen het gebouw en de koster, echter geen voorganger, koor of kruisje of welke andere dienst dan ook.
- b. Indien de uitvaart via de parochie verloopt, dan zijn de onderstaande afspraken van kracht.
- c. **In bijzondere gevallen: ter beoordeling aan het pastoraal team.**

Criteria aanname

- a. Uitvaarten worden aangenomen voor diegenen, die op het moment van overlijden geregistreerd staan als parochiaan in onze parochies, en voor niet-parochianen die een aantoonbaar sterke binding hadden met onze parochie. Gedacht kan worden aan voormalige parochianen, die noodgedwongen elders zijn gaan wonen, bijvoorbeeld in een woonzorgcentrum.
- b. Ook voor gestorvenen, die geen binding hebben met de parochie, kan in onze kerken, naar redelijkheid en billijkheid, een uitvaartviering worden gehouden. Dit ter beoordeling aan het pastoraal team. Deze uitvaarten worden uitgevoerd volgens de geldende afspraken en tarieven binnen de parochie.

Eerste contact

- c. De uitvaartondernemer maakt de eerste principe-afspraken met de nabestaanden. Deze afspraken worden definitief na overleg met de parochie.
- d. Daartoe heeft elke parochie een eigen uitvaartcoördinator, waarmee de uitvaartondernemer contact legt.
- e. Elke parochie volgt daarbij een eigen uitvaartprotocol (Zie bijlagen), volgens welke alle betrokkenen worden geïnformeerd.
- f. De voorgangers (pastores en parochianen) zijn beschikbaar volgens een in de eigen parochie vastgesteld rooster.

2. De voorganger bij uitvaart, afscheidsviering en avondwake

- a. de voorganger bij een uitvaart of afscheidsviering is een lid van het pastoraal team, een parochiaan van de uitvaartgroep of een assisterend pastor op wie het pastoraal team krachtens afspraak een beroep kan doen;
- b. De voorganger bij een avondwake is een parochiaan van de avondwakegroep.

- c. de voorgangers worden aangewezen volgens de geldende afspraken binnen de eigen parochie.
- d. indien er bij de overledene of de nabestaanden verzocht werd/wordt om een andere dan de aangewezen voorganger, dan wordt hierop positief beslist, indien:
 - er met deze voorganger een (familie)band bestaat;
 - er tussen de overledene/nabestaanden en de voorganger van onze parochie in een begeleidingstraject een belangrijke band is ontstaan. Een enkele bediening van de ziekenzalving of – zegening is geen reden voor een positieve beslissing. Dit is niet vanzelfsprekend maar ook niet uitgesloten. Van deze andere voorganger wordt verwacht, dat hij zich houdt aan de gemaakte afspraken, waartoe ook behoort het uitvaartbeleid van de parochie.
- e. in situaties als genoemd onder 2.d zal het pastoraal team flexibel beslissen.
- f. wanneer sprake is van een uitvaart in oecumenische context, bestaat de mogelijkheid dat ook een voorganger uit een andere dan de rooms-katholieke traditie mede de viering verzorgt. Deze gaat dan samen voor met een voorganger van de parochie en binnen de hier geschetste kaders.

3. De vormgeving van de uitvaartviering

Vieringen rond een uitvaart en locaties waar uitvaarten plaatsvinden

In de afgelopen tijd zien we een variatie ontstaan in vieringen waarin afscheid wordt genomen van een dierbare. Vanouds kennen we de uitvaarten op de dag, een eucharistie- of communieviering met aansluitend een begrafenis of crematie. Steeds vaker komt echter de vraag op naar een *uitvaartviering* in de avond. Het aantal avondwaken neemt af. Ter communie gaan is voor steeds meer mensen minder vanzelfsprekend. Daartoe toegeruste parochianen gaan steeds vaker voor en worden als vanzelf geaccepteerd. Er is een verlangen naar een eigentijdse en persoonlijke vormgeving van de uitvaart. Ook komen steeds vaker andere ruimten dan kerkgebouwen in zicht om afscheid te nemen.

Wij willen hier als parochie op inspelen en bieden daarom de volgende mogelijkheden aan om afscheid te nemen:

- a. Een uitvaartviering als Eucharistie- of Communieviering of Viering van Woord en gebed overdag uitlopend op begrafenis of crematie, met desgewenst een avondwake in de vooravond.

Een **avondwake** is een eenvoudige viering, waarin men samenkomt om te bidden voor de overledene en nabestaanden. Er is ruimte voor persoonlijke bijdragen, zoals In Memoriam, herinneringen en gedichten. Er is echter geen sprake van een overweging of absoute. *Wel wordt er als regel een korte bezinning gehouden.* De voorganger is iemand van de avondwakegroep. De overledene hoeft niet noodzakelijkerwijs naar de plek van samenkomst te zijn overgebracht. De avondwake vindt in principe plaats in een gewijde ruimte, maar kan eventueel ook in een andere passende ruimte plaatsvinden, bijvoorbeeld in de aula van een uitvaartcentrum of crematorium. Een avondwake kan ook plaatsvinden, zonder dat hier een uitvaartviering op volgt.

Een **uitvaart op de dag** met direct aansluitend de begrafenis of crematie, al dan niet voorafgegaan door een avondwake op de vooravond is liturgisch en symbolisch de meest geëigende en beproefde vorm van een kerkelijk afscheid.

Vanwege de doorzettende secularisering – ook binnen de parochie – kiezen we er in beginsel voor uitvaarten te laten plaatsvinden als vieringen van Woord en gebed. Indien dit uitdrukkelijk gewenst wordt, kan een uitvaart ook gehouden worden als Eucharistie- of Communieviering.

De vieringen worden door de week voorgegaan door een priester, diaken, pastoraal werker of een lid van de parochiële uitvaartgroep, op zaterdag in principe alleen door leden van de uitvaartgroep. Parochianen van de avondwakegroep gaan desgewenst mee naar het crematorium. Eucharistie- en Communievieringen bij een uitvaart vinden alleen plaats in gewijde ruimten, in kerken en kapellen. Vieringen van Woord en Gebed kunnen desgewenst ook in niet gewijde, maar passende ruimten plaatsvinden, bijvoorbeeld in de aula van een uitvaartcentrum of crematorium.

b. Een *uitvaartviering* in de avond, waarna begrafenis of crematie op de volgende dag.

Een **uitvaartviering op de avond** is anders dan een avondwake. Wij kiezen voor een viering van Woord- en gebed (zie a), dus met verkondiging en absoute, maar zonder uitreiking van de communie. Schriftlezing en overweging, gebed en bezinnende teksten wisselen elkaar af. Er worden aangepaste gebeden gebruikt en er is – net als bij avondwake en uitvaart - ruimte voor persoonlijke bijdragen, zoals In Memoriam, herinneringen en gedichten. Het lichaam van de overledene is hiertoe naar de ruimte van samenkomst overgebracht.

Een uitvaartviering in de avond wordt in principe niet voorgegaan door een pastor, maar door een lid van de uitvaartgroep desgewenst samen met een lid van de avondwakegroep. Het is van belang dat de pastores beschikbaar blijven voor andere activiteiten die in de avonden plaatsvinden. Het lid van de uitvaartgroep bereidt de overweging voor en spreekt die uit, en doet de absoute.

De afscheidsviering in de avond vindt in principe plaats in een gewijde ruimte, maar kan eventueel ook in een andere passende ruimte plaatsvinden, bijvoorbeeld in de aula van een uitvaartcentrum of crematorium.

De plechtigheid op de begraafplaats op de volgende dag wordt verzorgd door een lid uitvaartgroep, afscheid in het crematorium door een lid van de avondwakegroep.

Avondwaken en uitvaartvieringen in de avond vinden bij voorkeur niet in het weekend plaats. Het bidden voor de overledene en de rituelen ter gedachtenis (bijvoorbeeld het inschrijven van de naam in het boek der overledenen en het ophangen van het kruisje) kunnen in de gewone weekendviering te midden van de aanwezige gemeenschap een plek krijgen.

De liturgische zang en muziek

Als regel is er een parochiekoor beschikbaar voor de zang in de uitvaart of avondwake in onze parochiekerken. Voor de aula van het crematorium en voor vieringen op alternatieve locaties is in principe geen koor beschikbaar.

In principe wordt er in de uitvaartviering of avondwake in kerk of kapel met aanwezigheid van een koor geen CD-muziek ten gehore gebracht. Indien sprake is van een verlangen naar een CD-muziek of zangnummer, dan kan de voorganger hiervoor toestemming verlenen, indien:

- er sprake is van een enkel stuk;
- de muziek qua stijl passend is.

In overleg met de voorganger kan een soliste voor wat betreft de zang en kunnen instrumentalisten m.b.t. het maken van muziek een plek krijgen in de viering. Eventueel kan een viering ook alleen

bestaan uit eigen zang of CD's. Ook hiervoor geldt dat een en ander passend is. Eventuele kosten zijn voor rekening van de opdrachtgever van de uitvaart.

Elke parochie heeft eigen afspraken met betrekking tot de te kiezen liederen. De voorganger overlegt hierover met de familie en het koor.

Rol van familie, vrienden e.a.

Als regel kunnen familieleden, vrienden en bekenden, actief betrokken zijn bij de uitvaartviering. In overleg met de voorganger kunnen zij o.a.:

- de bloemen dragen (i.o.m. uitvaartonderneming);
- de overledene naar binnen begeleiden en uitgeleiden (i.o.m. uitvaartonderneming);
- de kaarsen ontsteken bij de lichtritus;
- de eerste lezing voorlezen;
- de voorbede uitspreken;
- een gedachte/gedicht/herinnering aan hun overledene uitspreken;
- nog iets anders inbrengen, na toestemming van de voorganger en naar diens oordeel passend in of bij de kerkelijke uitvaartliturgie;
- contact opnemen met een bloemengroep voor wensen ten aanzien van de bloemversiering.

Diversen

Het samenstellen van een gedachtenis- of bidprentje wordt door de nabestaanden verzorgd.

Tijdens de avondwake of uitvaartviering wordt gewoonlijk een kruisje met de naam van de overledene een plek gegeven in de kerk. Ook wordt tijdens deze viering de naam van de overledene bijgeschreven in het parochiële overlijdensregister.

In elke uitvaartviering, ongeacht de vorm, wordt gecollecteerd voor het pastorale werk, waardoor o.a. de gedachtenis van de overledene(n) voortgang kan vinden. Indien uitdrukkelijk verzocht wordt om een afdracht c.q. collecte voor een goed doel, dan is hiervoor gelegenheid bij het verlaten van de kerk in daarvoor neergezette bussen of schalen. De voorganger zal hier op wijzen. De voorganger beslist of het voorgestelde goede doel passend is.

Wanneer in de uitvaartviering foto's worden gemaakt, dient een en ander onopvallend, beperkt en met rust en respect uitgevoerd te worden, na overleg met de voorganger. Van de uitvaartviering wordt in veel kerken een dvd of geluidsopname gemaakt.

Met betrekking tot de inrichting en het gebruik van het kerkgebouw en kapellen dient het karakter en het gebruik ervan voor de eredienst gerespecteerd te worden.

Het projecteren van zaken op een beeldscherm mag voor en na de viering. De schermen mogen niet op het altaar staan. Ook een foto en een glas water worden niet op het altaar geplaatst; het altaar is immers gewijd.

De uitvaartliturgie

De parochies beschikken over een standaardboekje voor uitvaartvieringen en avondwake.

Er komt per 2016 een digitale uitvaart-liturgieboekje beschikbaar. Bij de voorbereiding met de voorganger kunnen betrokkenen ook zelf teksten inbrengen. Er is een map van liederen beschikbaar die gezongen kunnen worden door het koor van de Pancratius en de Bonifatius.

In overleg met de voorganger kunnen nabestaanden voor een eigen uitvaartboekje kiezen dat kan worden samengesteld aan de hand van de digitale uitvaartliturgieboekje. Het boekje dient voordat het gedrukt wordt goedgekeurd te zijn door de voorganger. De nabestaanden dragen, al dan niet via de uitvaartondernemer, zelf zorg voor het drukken van het boekje en de kosten daarvan.

4. De nazorg

De pastores dragen gezamenlijk met de bezoekgroep Nazorg de verantwoordelijkheid voor de pastorale begeleiding van nabestaanden; de pastor voor diaconie is aanspreekpunt. De werkgroep Nazorg neemt na verloop van tijd contact op met de nabestaande(n).

De overledenen worden herdacht op Allerzielen, waarvoor de nabestaanden door het secretariaat van de kerk waar de uitvaart van hun dierbare heeft plaatsgevonden, worden uitgenodigd. Al naar gelang de plaatselijke traditie wordt het kruisje bij de Allerzielenviering teruggegeven aan de nabestaanden of rond de eerste jaargedachtenis bij de nabestaanden thuis gebracht.

6. Tarieven

De tarieven voor alle inzet van de parochie rond uitvaarten worden vastgesteld en bekendgemaakt door het parochiebestuur.

Vastgesteld in de vergadering van het pastoraal team per 10 maart 2015.

PROTOCOL VAN HANDELEN BIJ EEN UITVAART: Zie bijlagen A, B en C

REGELING WERKZAAMHEDEN AVONDWAKE- en UITVAARTGROEP: Zie bijlage D